

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2019. május 24.
(OR. en)

9015/19

Intézményközi referenciaszám:
2018/0128(NLE)

EDUC 231
CULT 81
JEUN 71
SOC 344

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Előző dok. sz.:	8638/19
Biz. dok. sz.:	9229/18 + ADD 1
Tárgy:	A TANÁCS AJÁNLÁSA a nyelvtanítás és a nyelvtanulás átfogó megközelítéséről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a nyelvtanítás és a nyelvtanulás átfogó megközelítéséről szóló tanácsi ajánlást, amelyet a Tanács a 2019. május 22-i, 3693. ülésén elfogadott. Az ajánlást közzététel céljából a Hivatalos Lapnak is megküldjük.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2019. május 22.)

a nyelvtanítás és a nyelvtanulás átfogó megközelítéséről

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 165. és 166. cikkére,
tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) Az Európai Bizottság „Az európai identitás megerősítése az oktatás és a kultúra révén” című közleményében¹ olyan európai oktatási térséget vetít elő, ahol a magas színvonalú, inkluzív oktatás, képzés és kutatás útjában nem állnak határok; ahol általánosan elterjedt gyakorlat, hogy valaki másik tagállamban tanul vagy dolgozik; ahol jóval elterjedtebb, hogy valaki az anyanyelvén túl két másik nyelvet is beszél; ahol az emberek erős európai identitástudattal rendelkeznek, és tisztában vannak Európa közös kulturális és nyelvi örökségével és sokféleségével.

¹ COM(2017) 673 final.

- (2) A tisztességes munkafeltételekkel és a növekedéssel foglalkozó göteborgi csúcstalálkozó informális munkaülésén az állam-, illetve kormányfők megvitatták az oktatás és a kultúra szerepét Európa jövője szempontjából. Az Európai Tanács a 2017. december 14-i következtetéseiben² felkérte a tagállamokat, a Tanácsot és a Bizottságot, hogy hatáskörük keretein belül folytassák a munkát e területen.
- (3) Az Európai Tanács a 2002. március 15–16-i barcelonai ülésén elfogadott következtetéseiben további intézkedéseket sürgetett az oktatás területén az alapkészségek elsajátításának javítása érdekében, különösen azért, hogy már kisgyermekkorától kezdődően legalább két idegen nyelvet tanítsanak a gyermekeknek.
- (4) Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló tanácsi ajánlás³ az írás-olvasási kompetenciát és a többnyelvűségi kompetenciát a benne meghatározott nyolc kulcskompetencia közé sorolja.
- (5) A többnyelvűségi kompetencia⁴ az európai oktatási térséggel kapcsolatos elképzelés központi eleme. Ahogy növekszik az oktatási, képzési és munkavégzési célú mobilitás az Unión belül, és egyre több migráns érkezik az Unióba harmadik országokból, továbbá fokozódik az általános világszintű együttműködés, az oktatási és képzési rendszereknek újra kell gondolniuk a nyelvtanulásban és nyelvoktatásban rejlő kihívásokat és az európai nyelvi sokféleség kínáta lehetőségeket.
- (6) A nyelvtanulás és a nyelvtanítás bővítése és javítása megerősítheti az oktatás és képzés európai dimenzióját. Elősegítheti egy olyan európai identitás kialakítását, amely a maga teljes sokféleségével kiegészíti a helyi, regionális és nemzeti identitásokat és hagyományokat, és az Unió és a tagállamok jobb megértését szolgálja. A többnyelvűségi kompetencia elősegíti más kultúrák jobb megértését, és ezáltal hozzájárul az állampolgári kompetenciák és a demokratikus készségek fejlesztéséhez.

² EUCO 19/1/17 REV 1.

³ HL C 189., 2018.6.4., 1. o.

⁴ Míg az Európa Tanács angol nyelven a „plurilingualism” szót használja az egyének több nyelvre vonatkozó kompetenciáinak kifejezésére, az Európai Unió hivatalos dokumentumaiban a „multilingualism” szó szerepel mind az egyéni kompetenciák, mind pedig a társadalmi helyzetek megnevezésére. Ennek részben az az oka, hogy az angol és a francia nyelven kívül más nyelvekben nehéz különbséget tenni a „plurilingual” és a „multilingual” szó között.

- (7) Az európaiak majdnem fele⁵ állítja, hogy első nyelvén⁶ kívül képtelen bármely más nyelven társalogni. A többnyelvűségi kompetencia hiánya nehézségek forrása lehet, mely gátolja a hatóságok és az egyének közötti érdemi kommunikációt, különösen a határ menti régiókban⁷.
- (8) A középfokú oktatásban tíz tanuló közül mindössze négy éri el az első idegen nyelven az önálló nyelvhasználói szintet, amely szint azt jelzi, hogy egyszerű társalgást tudnak folytatni. Ezt a szintet a második idegen nyelven mindössze a tanulók negyede éri el⁸. Az oktatásban és képzésben alkalmazott nyelvek összehasonlító elemzése azt mutatta, hogy a legtöbb tagállam számára kihívást jelent a megfelelő tanulmányi eredmények garantálása a nyelvek területén. Noha problémák valamennyi oktatási ágazatban fennállnak, különösen akutak a szakképzés területén, ahol a nyelvtanulás kevésbé hangsúlyos.
- (9) A korlátozott többnyelvűségi kompetencia továbbra is az egyik fő akadály a európai oktatási, képzési és ifjúsági programok kínálta lehetőségek kihasználásának. Ezzel szemben a jobb többnyelvűségi kompetencia lehetővé teszi az emberek számára a belső piac nyújtotta lehetőségeknek, többek között a munkavállalók szabad mozgásának jobb kiaknázását, továbbá azt, hogy megalapozottabb döntéseket hozzanak a más uniós országokban rendelkezésre álló lehetőségekről.
- (10) A többnyelvűségi kompetencia versenyelőnyhöz juttatja mind a vállalkozásokat, mind az álláskeresőket – ha más szükséges készségek is társulnak hozzá. Pozitív korreláció áll fenn az idegen nyelvi készségek és a foglalkoztatás valószínűsége között. Ugyanakkor a legutóbbi szakmai továbbképzési felmérésből (CVTS 2016) az derül ki, hogy a (munkavállalóiknak képzést biztosító) vállalatok mindössze 7,9 %-a íratja be a munkavállalókat nyelvtanfolyamokra (ez az arány a szlovákiai 22,1 %-tól az írországi 0,5 %-ig terjed).

⁵ Europeans and their languages (Az európaiak és a nyelvek) – Eurobarométer tematikus jelentés, összefoglaló, 2012.

⁶ Első nyelv: a kisgyermekkorban (körülbelül két-három éves kor előtt) elsajátított és használt azon nyelvváltozat(ok), amely(ek)en a gyermek az emberi nyelvi képességet először elsajátítja. E kifejezés használata ajánlott az anyanyelv kifejezéssel szemben, mivel az nem mindig helytálló, hiszen nem mindig kizárólag az anya nyelve az első nyelv.

⁷ A Bizottság Közleménye: A növekedés és a kohézió előmozdítása az EU határrégióiban, COM(2017) 534.

⁸ Európai Bizottság (2012) – First European Survey on language competences, executive summary (Az első európai nyelvi kompetenciamérés vezetői összefoglalója).

- (11) A jelenlegi életszínvonal fenntartásához, a magas foglalkoztatási arány elősegítéséhez és a társadalmi kohézióhoz a jövő társadalma és munkaerőpiaca tekintetében való megerősítéséhez az embereknek megfelelő készségekre és kompetenciákra van szükségük. A jobb többnyelvűségi kompetencia megszerzése támogatja a mobilitás és az együttműködés fokozását az Unióban. Ez kulcsfontosságú a bevándorló gyermekek, diákok és felnőttek teljes beilleszkedésének garantálásához is.
- (12) Az egyre mobilabbá és digitálisabbá váló társadalom számára új tanulási módszereket kell feltérképezni. Az új tanulási módszerek, különösen a digitális fejlesztések révén egyre több nyelv sajátítható el és gyakorolható az iskolán és a tanrenden kívül. A jelenlegi értékelési eljárások nem jelenítik meg teljes mértékben e fejleményeket.
- (13) A szociális jogok európai pillérének első alapelve értelmében mindenkinek joga van a minőségi és inkluzív oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz annak érdekében, hogy olyan készségeket tartson szinten, illetve szerezzon meg, amelyek lehetővé teszik számára, hogy teljes mértékben részt vegyen a társadalomban és sikeresen alkalmazkodjon a munkaerőpiaci változásokhoz. A többnyelvűségi kompetencia azon kulcskompetenciák egyike, amelyek előmozdíthatják a foglalkoztathatóságot, az önkitaljesítést, az aktív polgári szerepvállalást, a kultúrák közötti megértést és a társadalmi befogadást; meghatározása szerint ez a kompetencia különböző nyelvek kommunikációs célra történő megfelelő és eredményes használatára való képesség.
- (14) A tagállamok több mint fele hivatalosan is elismer regionális és kisebbségi nyelveket határain belül jogi vagy közigazgatási célokból, ideértve a nemzeti jelnyelveket is. E nyelvek közül több átível az országhatárokon. Európa nyelvi térképét a bevándorló, illetve menekült populációk nyelvei teszik teljessé.
- (15) Az iskolák egyre inkább tudatában vannak annak, hogy szükséges gondoskodniuk arról, hogy minden gyermek – háttérétől és első nyelvétől függetlenül – nagyon magas szinten elsajátítsa az oktatás nyelvét, adott esetben egyedi segítséggel. Ez elősegíti a méltányosságot és az esélyegyenlőséget, és csökkenti a korai iskolaelhagyás kockázatát.

- (16) Az iskolák nyelvi tudatossága magában foglalhatná azt, hogy tisztában vannak valamennyi diák írás-olvasási kompetenciájával és többnyelvűségi kompetenciájával, ideértve az iskolában nem oktatott nyelvekre vonatkozó kompetenciákat is. Az iskolák különbséget tehetnek a többnyelvűségi kompetencia különböző szükséges szintjei között, egyrészt az egyes kontextusok és célok alapján, másrészt az egyes tanulók körülményei, szükségletei, képességei és érdeklődése alapján.
- (17) Az Európai Unió oktatási rendszereinek legalább felében kihívást jelent bizonyos tantárgyak, többek között az élő idegen nyelvek terén a tanárhiány, ezért több tagállam vezetett be reformokat vagy ösztönzőket a nyelvtanárhiány felszámolására. E reformok és ösztönzők között szerepelhetnének olyan ösztöndíjak, amelyekkel a nyelvi diplomával és más területen szakmai tapasztalattal rendelkezőket a tanári pályára lehetne terelni, valamint megreformált tanárképzési programok is.
- (18) Azok a kezdeményezések, amelyek az iskolai oktatásban elsajátítható kulcskompetenciák javítására irányulnak – többek között a való életben szerzett tapasztalat és az iskolapadban szerzett tudás szorosabb összekapcsolása, valamint a digitális technológiák iskolai használata és az iskolai innováció támogatása révén – erőteljesebb hangsúlyt fektettek a tanulási eredményekre. Támogatták emellett a többnyelvűségi kompetencia megszerzését is.
- (19) A tartalomalapú nyelvoktatás, azaz egyes tantárgyak idegen nyelven való oktatása, valamint a digitális és online eszközök alkalmazása a nyelvtanításban hatékonyak bizonyultak a tanulók különböző kategóriái számára. A nyelvtanárok számára Európa-szerte hasznos lenne olyan folyamatos szakmai továbbképzés, amellyel nem csak digitális kompetenciájukat tehetnék naprakészé, hanem elsajátíthatnák azt is, hogy oktatási gyakorlatukban hogyan tudnának a legmegfelelőbben különböző módszerekre és új technológiákra támaszkodni. Segítségükre lehetne ebben a nyílt hozzáférésű oktatási segédanyagok jegyzéke, figyelembe véve az Európa Tanács munkáját.

- (20) Európában több kezdeményezés támogatta a többnyelvűségi kompetencia meghatározását és fejlesztését. A közös európai nyelvi referenciakeret minden nyelv tanulását és tanítását támogatja azáltal, hogy olyan átlátható, következetes és átfogó hivatkozási eszközt nyújt, amelynek révén értékelhetők és összehasonlíthatók a kompetenciaszintek. A keret különbséget tesz az alapszintű nyelvhasználói szint, az önálló nyelvhasználói szint és a mesterfokú nyelvhasználói szint között, mely utóbbi lehetővé teszi a nyelvhasználó számára, hogy a vizsgált nyelven munkát végezzen vagy tanulmányokat folytasson. 2018-ban az eszközt új leíró elemekkel egészítették ki a mediáció, a jelnyelvek és egyéb területek tekintetében, valamint a leíró elemek gyűjteményeivel a fiatal tanulók tekintetében, hogy a keret szélesebb közönség számára legyen használható.
- (21) Az Europass nyelvi útlevél a nyelvi készségek önértékelésére szolgáló egységesített sablondokumentum, amely a közös európai nyelvi referenciakereten alapul. Segítséget jelent egyfelől a polgárok részére, hogy – akár oktatási vagy képzési, akár munkavállalási célú – mobilitás esetén megadhassák nyelvi készségeiket, másfelől a munkáltatók részére, hogy képet alkossanak a munkaerő nyelvi készségeiről.
- (22) Az Európai Nyelvi Díj⁹ a nyelvoktatási kiválóságot és innovációt jutalmazza az összes részt vevő országban. Arra ösztönzi az iskolákat és egyéb intézményeket, hogy új módszereket és stratégiákat alkalmazzanak a helyi, regionális, nemzeti vagy európai prioritásoknak megfelelően. E díj hozzájárult a nyelvoktatás és a nyelvtanulás terén folytatott európai együttműködés megismertetéséhez, valamint a többnyelvűség növeléséhez számos oktatási ágban.
- (23) Valamennyi tagállam elismerte, hogy fokozni kell a többnyelvűséget és fejleszteni kell a többnyelvűségi kompetenciát az Unióban. Az Európai Bizottság javaslatot fog kidolgozni az oktatási és képzési teljesítménymutatók új európai keretére vonatkozóan, kitérve az adatgyűjtési lehetőségekre is, és ezen belül esetleg meghatároz egy európai nyelvi kompetenciamutatót is annak érdekében, hogy pontosabb kép rajzolódjon ki a többnyelvűségi kompetencia Unión belüli helyzetéről. Ezekről a teljesítménymutatókról a Tanács a 2020 utáni időszakra szóló új oktatási és képzési stratégiai keretrendszer kialakítása során fog megbeszéléseket folytatni és dönteni.

⁹ Az Európai Nyelvi Díjat nemzeti szinten ítélik oda, és az Erasmus+ programból részesül támogatásban.

- (24) Annak elismerése mellett, hogy a többnyelvűségi kompetencia az egész életen át alakul, és hogy valamennyi életszakaszban rendelkezésre kell állniuk lehetőségeknek, ezen ajánlás kifejezetten az alapfokú és a középfokú oktatásra és képzésre irányul, ideértve adott esetben akár a kisgyermekkorai nevelést és gondozást, valamint a szakmai alapképzést is.
- (25) Ez az ajánlás teljes mértékben tiszteletben tartja a szubszidiaritás és az arányosság elvét,

AJÁNLJA, HOGY A TAGÁLLAMOK:

A nemzeti és az európai jogszabályokkal, a rendelkezésre álló forrásokkal és belföldi viszonyaikkal összhangban, valamennyi érdekelttel szoros együttműködésben:

- (1) Kutassanak fel lehetőségeket arra, hogy a fiatalokat – lehetőleg a felső középfokú oktatás és képzés lezárulta előtt – hozzásegítsék az oktatás nyelvén/nyelvein felül még legalább egy másik európai nyelv olyan kompetenciaszintű elsajátításához, amely lehetővé teszi számukra a nyelv hatékony társadalmi, tanulási és szakmai célú használatát, és ösztönözzék egy további (harmadik) nyelv olyan szintű elsajátítását, amely lehetővé teszi számukra a folyékony interakciót¹⁰.
- (2) Alkalmazzanak átfogó megközelítéseket a nyelvoktatás és a nyelvtanulás javítására a megfelelő nemzeti, regionális, helyi vagy iskolai szinten, adott esetben az ezen ajánlás mellékletében szereplő szakpolitikai példákból merítve.
- (3) Biztosítsák, hogy az ilyen átfogó megközelítések az alap- és a középfokú oktatás valamennyi ágára kiterjedjenek a lehető legkorábbi életkortól fogva, beleértve a szakmai alapképzést is.

¹⁰ A klasszikus nyelvek, mint például az ógörög és a latin elsajátítása is a tanuló nyelvi repertoárjának részét képezheti.

- (4) Az ilyen átfogó megközelítések részeként támogassák az iskolák és a szakképzést nyújtó intézmények nyelvi tudatosságának fejlesztését a következők révén:
- a) a tanulók és a tanárok mobilitásának aktív támogatása és elismerése, többek között a megfelelő uniós finanszírozási programok kínálta lehetőségek kihasználásával;
 - b) az oktatás nyelve(i) terén elért kompetenciának mint a további tanulási és iskolai siker alapjának erősítése valamennyi tanuló, különösen a migráns vagy menekült háttérű, illetve hátrányos helyzetű tanulók esetében;
 - c) a tanulók segítése abban, hogy az oktatási nyelvek terén bővítsék kompetenciáikat, mégpedig a tanároknak abban nyújtott segítség által, hogy szakterületeiken foglalkozzanak a szaknyelv használatával, beleértve a különböző nyelvi regiszterek és a szakszókincs használatának tudatosítását;
 - d) a nyelvoktatás folytonosságának elősegítése a különböző iskolai szintek között;
 - e) a tanulók nyelvi sokféleségének megbecsülése, annak oktatási erőforrásként való használata többek között a szülők, egyéb gondozók és a tágabb helyi közösség nyelvoktatásba való bevonásával;
 - f) lehetőségek mérlegelése a tantervben nem szereplő, de informális tanulás révén (például migráns, menekült vagy kétnyelvű háttérrel rendelkező tanulók esetében) vagy valamely más ország formális iskolarendszerében – amely országban a tanuló korábban élt – elsajátított nyelvi kompetenciák értékelésére és érvényesítésére, például az iskolai végzettséget igazoló bizonyítványokban feltüntethető nyelvek körének bővítésével;
 - g) a közös európai nyelvi referenciakeret alkalmazásának megerősítése, különösen a nyelvek területét érintő tantervek, vizsgák és értékelések alakításának ösztönzése céljából;

- h) támogatás biztosítása az iskolák számára a nyelvtanulással kapcsolatos saját megközelítésüknek – a tagállami jogszabályok figyelembevételével történő – kidolgozásában, és segítségnyújtás az iskoláknak nyelvi sokféleségük aktív megbecsülésében és használatában;
 - i) lehetőségek teremtése az iskolák és képzési központok számára európai távlataik erősítésére, például az Európai Nyelvi Díj folytatódó alkalmazása, kifejezetten európai vonatkozású iskolai díjak fejlesztése és a nyelvi sokféleséget középpontba állító tagállami rendezvények szervezése révén.
- (5) A következők révén támogassák a tanárokat, az oktatókat, a tanfelügyelőket és az iskolavezetőket a nyelvi tudatosság kialakításában:
- a) adott esetben a nyelvtanárok alap- és továbbképzésébe történő beruházás a kompetenciáik fejlesztése, a szakma vonzerejének erősítése és képviselőinek megtartása céljából annak érdekében, hogy a jövőben is gazdag nyelvi kínálat álljon rendelkezésre az alap- és középfokú oktatásban és képzésben;
 - b) a nyelvtanárok alap- és továbbképzésének feladatát ellátó intézmények közötti önkéntes együttműködés fokozása;
 - c) felkészítés az osztályban tapasztalható nyelvi sokszínűsége a tanárok és iskolavezetők alapképzésében és folyamatos szakmai továbbképzése során;
 - d) külföldi tanulmányi időszakok előmozdítása a tanári képesítést szerezni kívánó diákok számára, egyúttal a tanárok, az oktatók, a tanfelügyelők és iskolavezetők mobilitásának általános ösztönzése;
 - e) a tanulási célú mobilitás elismerésének és integrálásának ösztönzése a nyelvtanárok képzése keretében, hogy a friss diplomás nyelvtanárok legalább egy szemeszter tanulmányi vagy tanítási gyakorlatot szerezzenek egy másik országban, különösen az Erasmus+ program révén;

- f) az eTwinning¹¹ alkalmazásának és a virtuális együttműködés más formáinak, valamint a személyes hálózatépítésnek a támogatása az iskolai tanulási tapasztalatok gazdagítása, valamint a tanárok és tanulók többnyelvűségi kompetenciájának fejlesztése érdekében;
 - g) a nyelvtanárok és más tantárgyakat oktató tanárok közötti együttműködésen alapuló oktatás ösztönzése.
- (6) Ösztönözzék az innovatív, inkluzív és többnyelvű pedagógiai módszertanok kutatását és alkalmazását, ideértve például a digitális eszközök használatát, a nyelvközi értést és bizonyos tantárgyak idegen nyelven történő tanításának lehetőségeit (tartalomalapú nyelvvoktatás), továbbá újítsák meg a nyelvtanárok alapképzését.
- (7) Biztosítsák az oktatás és képzés különböző szakaszaiban elsajátított nyelvi kompetenciák figyelemmel kísérését, kiegészítendő a nyelvtanítással kapcsolatos meglévő információkat.
- (8) Tegyenek jelentést a meglévő keretekben és eszközökkel a nyelvtanulás előmozdításával kapcsolatos tapasztalatokról és előrehaladásról.

ÜDVÖZLI A BIZOTTSÁG AZON SZÁNDÉKÁT, HOGY:

- (9) Támogatja ezen ajánlás nyomán követését a tagállamok közötti kölcsönös tanulás előmozdítása révén, továbbá együttműködve a tagállamokkal többnyelvű eszközök és erőforrások fejlesztésén, mint például:
- a) iránymutatások arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet a nyelvtanítást és a nyelvtudás értékelését a közös európai nyelvi referenciakerethez kapcsolni¹²;
 - b) a tanulás és a tanulástámogató megközelítések új formáira vonatkozó, tényeken alapuló útmutató a tanterv részét nem képező nyelvek tekintetében is;

¹¹ Az eTwinning tanárok közössége (az iskola előtti neveléstől a felső középfokú oktatásig), amely egy biztonságos internetes platformon működik.

¹² Az Európa Tanács által a keret létrehozásával és naprakésszé tételével kapcsolatosan szerzett tapasztalatok és szakértelem, továbbá az Élő Nyelvek Európai Központja és az Európai Bizottság által e munkának a tanárképzésre történő, közösen finanszírozott projektek keretében való alkalmazása terén szerzett tapasztalatok és szakértelem alapján.

- c) digitális eszközök a nyelvtanuláshoz és az oktató személyzet szakmai továbbképzéséhez a nyelvtanulás terén, például virtuális szabadegyetemek, önértékelő eszközök¹³, hálózatok, ideértve az eTwinninget és a School Education Gateway portálon elérhető Teacher Academyt;
 - d) az Unióban megmutatkozó többnyelvűségi kompetencia figyelemmel kísérését támogató módszerek és eszközök.
- (10) Megerősíti az iskolai tanulók, a szakképzésben részt vevő tanulók, valamint a tanárok, oktatók, tanfelügyelők és iskolavezetők mobilitását az Erasmus+ programon belül, és általában támogatja az uniós finanszírozás, például az Erasmus+, a Horizont 2020, a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap vagy az európai strukturális és beruházási alapok igénybe vételét, ahol erre ezen ajánlás és melléklete végrehajtásához szükség van, a következő többéves pénzügyi keretre vonatkozó tárgyalások sérelme nélkül.
- (11) Megerősíti az Európa Tanáccsal és az Élő Nyelvek Európai Központjával folytatott együttműködést a nyelvtanulás területén, hogy erősítse az innovatív nyelvtanulási és nyelvtanítási módszerek alkalmazását, és növelje a nyelvtanulásnak a modern társadalmakban betöltött döntő szerepével kapcsolatos tudatosságot.
- (12) Jelentést tesz az ajánlás végrehajtásának nyomon követéséről, mégpedig elsősorban a meglévő keretek és eszközök alkalmazásával.

Kelt Brüsszelben, 2019. május 22-én.

a Tanács részéről

az elnök

C-B. MATEI

¹³ Jelenleg a Europass szolgál a nyelvi kompetenciával kapcsolatos önértékelő eszközként, és ennek működését és hatékonyságát a Europassról szóló határozat végrehajtásának részeként vizsgálják majd felül.

**Nyelvi tudatosság az iskolákban –
a nyelvtanulás átfogó megközelítéseinek kidolgozása**

Az átfogó nyelvi megközelítések támogatják a nyelvtanulásról szóló ajánlás végrehajtását. Ez a melléklet több olyan pedagógiai elvet és bevált gyakorlatot sorol fel, amelyek közös célja az általános nyelvi tudatosság növelése az iskolákban, végső soron pedig a nyelvtanulás eredményességének javítása.

A nyelvi nevelés minden tantárgy fontos eleme, mivel a nyelvet számtalan módon használják az iskolában, és az alapvető szerepet játszik a tananyag elsajátításában és megértésében. A tudományos nyelvezet megfelelő használatának elsajátítása és a tantárgy ismeretének és megértésének fejlődése elválaszthatatlan egymástól.

Az iskolákban és a szakképzést nyújtó intézményekben alkalmazott nyelvi tudatosság alátámaszthatja annak megértését, hogy a nyelvtanulás folyamatos és dinamikus folyamat: az első nyelvnek, továbbá különböző regisztereinek és stílusainak elsajátítása állandó folyamat, és szorosan összefügg más nyelveknek – az egyes tanulók körülményeihez, szükségleteihez és érdeklődéséhez igazodó – különböző szintű elsajátításával.

Az iskolákban és a szakképzést nyújtó intézményekben a nyelvi tudatosság az iskola, a tanítás és a gyakorlat minden szintjén támogatja a nyelvi dimenzióval kapcsolatos gondolkodást: az írni-olvasni tudás fejlesztésében, az idegennyelv-tanulásban, a tantárgyak oktatásában, a diákok által hozott más nyelvek elismerése tekintetében, a szülőkkel és a tágabb iskolai környezettel folytatott kommunikációban stb.

Az iskolai közösség különböző tagjai közötti szoros együttműködés, amely lehetőleg egy az iskolát tanulószervezetnek tekintő elgondolás vagy az egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítés keretében valósul meg, előmozdíthatja a nyelvi tudatosság illetén értelmezését.

A nyelvi tudatosságnak az iskolákban és a szakképzést nyújtó intézményekben történő támogatása érdekében az alábbiakban felsoroljuk az azonosított bevált gyakorlatokat.

1. Többsnyelvűség az iskolákban és szakképzést nyújtó intézményekben

- A nyelvi sokféleség pozitív megítélése segíthet olyan nyelvbarát környezet kialakításában, ahol a több nyelv tanulására és használatára értékként és erőforrásként tekintenek. A nyelvtanulás jelentőségével, valamint a nyelvek tágabb körű használatának oktatási, kognitív, társadalmi, interkulturális, szakmai és gazdasági előnyeivel kapcsolatos tudatosság növelhető és ösztönözhető.
- A nyelvi kompetencia és a nyelvi tudatosság fejlesztése transzverzálisan beépíthető a tantervekbe. A nyelvek más tantárgyakba történő integrálása lehetővé teszi, hogy hitelesebb, valós élethelyzetek felé mutató tanulást lehessen biztosítani.
- A tanulók nyelvtanulással kapcsolatos motivációja növelhető azáltal, ha az oktatás tartalma kapcsolódik saját életükhöz és érdeklődésükhöz, figyelembe véve például az informális tanulást és ösztönözve a tanórán kívüli tevékenységekkel való szinergiákat. A mindennapi nyelvhasználat és az iskolák vagy szakképzést nyújtó intézmények közötti kapcsolatok tovább erősíthetők a korábbi nyelvtanulás elismerésével és azzal, ha lehetőséget kínálnak az informális tanulás keretében (például a migráns, menekült vagy kétnyelvű háttérrel rendelkező tanulók esetében) vagy valamely más ország formális iskolarendszerében – amely országban a tanuló korábban élt – elsajátított többsnyelvűségi kompetenciának az iskolai végzettséget igazoló bizonyítványokban történő feltüntetésére.
- A tanulók teljes nyelvi repertoárja értékként kezelhető és támogatható az iskolában, és pedagógiai erőforrásként használható valamennyi tanuló további tanulásában. A diákok segíthetik egymást a tanulásban, megismertethetik nyelvüket/nyelveiket a társaikkal, és a nyelveket össze is hasonlíthatják.
- Az iskolák a kommunikáció elsődleges világnyelvein felül több más nyelvet is kínálhatnak. E kínálat igénybevétele eltérő lehet aszerint, hogy az országban két vagy több hivatalos nyelvet használnak-e, vagy ha kifejezett érdek fűződik ahhoz, hogy előmozdítsák valamely szomszédos ország nyelvének tanulását.

- A határ régiókban partnerségeket lehet kialakítani kisgyermekkorai nevelést és gondozást nyújtó intézmények között, ami arra ösztönzi a gyermekeket, hogy szomszédaik nyelvét korai életkortól tanulják, ezzel csökkentve a nyelvi akadályokat e régiókban.
- További ösztönzést lehet biztosítani az iskoláknak és szakképzést nyújtó intézményeknek arra, hogy használják fel a nyelvek európai napját és az Európai Nyelvi Díjat a nyelvtanulás és a nyelvi sokféleség előmozdítására. Elő lehet mozdítani kifejezetten európai vonatkozású iskolai díjak létrehozását az iskolák és képzési központok európai távlatainak erősítése céljából.

2. Hatékony és innovatív oktatás az eredményesebb nyelvtanulás szolgálatában

- A digitális eszközökben rejlő lehetőségeket teljes mértékben ki lehetne aknázni a nyelvtanulás, a nyelvoktatás és az értékelés javítása érdekében. A technológia jelentős segítséget nyújthat a nyelvi kínálat bővítéséhez, továbbá alkalmakat teremthet a nyelvnek való kitettségére, és nagyon hasznos lehet az iskolákban nem oktatott nyelvek támogatása szempontjából. Ennek keretében a tanulás lényeges eleme lehet a kritikai gondolkodás és a médiaműveltség fejlesztése, valamint a technológia megfelelő és biztonságos használatának kialakítása.
- Az iskolák között az eTwinningon keresztül vagy más formában folytatott virtuális együttműködés lehetővé teheti a fiatalok számára a nyelvtanulás javítását, a más országbeli társakkal folytatott közös munkát, és a felkészülést a külföldi tanulmányokat, képzéseket vagy önkéntes munkát szolgáló mobilitásra.
- A diákok mobilitása, többek között az Erasmus+ keretében, a tanulási folyamat szerves részévé válhat. Ennek ki kellene terjednie a személyzet virtuális, illetve szélesebb körű mobilitására is.
- A tanárok, oktatók és tanulók a diagnosztikus, formatív és szummatív értékelés kombinációját használhatják a nyelvi fejlődés nyomon követésére és értékelésére; az előrehaladás figyelemmel kíséréséhez egyéni nyelvi naplót – például az európai nyelvtanulási naplót vagy az Europass nyelvi útlevelet – lehet alapul venni.

3. A tanárok és oktatók támogatása

- Az élő nyelvek tanárait ösztönözni lehetne – alapképzésük és/vagy szakmai továbbképzésük részeként – csereprogramokban való részvételre olyan országokkal, ahol célnyelvüket beszélik. Minden friss diplomás nyelvtanár lehetőleg egy szemesztert külföldön tanulhatna vagy taníthatna.
- Az élő nyelveken kívüli tantárgyak tanárainak és oktatóinak fokozható a nyelvi tudatossága, és ismereteket szerezhetnének a nyelvi didaktikáról, továbbá elsajátíthatnának a tanulókat támogató stratégiákat.
- A nyelvi asszisztenseket be lehetne vonni a nyelvoktatásba, a tagállamok közötti csereprogramok nyújtotta lehetőségek kihasználásával.
- A tanárok számára (hálózatokon, gyakorló közösségeken, nyílt online nyelvtanfolyamokon, tudásközpontokon, kooperatív online tanuláson, kollaboratív akciókutatáson stb. keresztül) elérhetővé tehetők a folyamatos szakmai továbbképzést segítő lehetőségek annak érdekében, hogy naprakészek legyenek a legújabb pedagógiai innovációk terén, valamint tovább képezzék magukat.

4. Partnerségek és kapcsolatok a tágabb iskolai környezetben a nyelvtanulás támogatására

- Az iskolák és szakképzést nyújtó intézmények együttműködhetnek a szülőkkel azzal kapcsolatban, hogy miként tudják támogatni gyermekeik nyelvtanulását, különösen, ha a gyermek többnyelvű közegben nő fel, vagy ha az otthon beszélt nyelv eltér az oktatás nyelvétől.
- Az iskolák és szakképzést nyújtó intézmények partnerségeket alakíthatnak ki nyelvi központokkal/nyelvi laborokkal, közkönyvtárakkal, kulturális központokkal vagy más kulturális egyesületekkel, egyetemekkel és kutatóközpontokkal annak érdekében, hogy vonzóbb tanulási környezetet teremtsenek, gazdagítsák a nyelvi kínálatot és javítsák, illetve megújítsák az oktatási gyakorlatokat.

- Az iskolák, a szakképzést nyújtó intézmények és az önkormányzatok összevonhatják erőforrásaikat, hogy olyan nyelvi központokat létesítsenek, amelyeknek bőségebb a nyelvi kínálata, a kevésbé beszélt nyelvek és/vagy az iskolában nem tanított nyelvek megőrzése érdekében.
- Együttműködés alakítható ki a munkáltatókkal a régióban és azon kívül, ami segítheti annak megértését, hogy mennyire fontos a többnyelvűségi kompetencia a munka világában, és hozzájárulhat annak biztosításához, hogy a megszerzett többnyelvűségi kompetencia valóban elősegítse a foglalkoztathatóságot.
- Bátorítani lehetne a határ menti régiókban a határokon átnyúló partnerségeket az oktatási és képzési intézmények között. A diákok, tanárok, oktatók és adminisztratív munkatársak, valamint a doktoranduszok és kutatók mobilitását elő lehetne segíteni a szomszédos országban beszélt nyelveken nyújtott tájékoztatással és tanfolyamokkal. A többnyelvűségnek e határokon átnyúló partnerségeken belül történő előmozdítása felkészítheti a diplomásokat, hogy a határ bármelyik oldalán beléphessenek a munkaerőpiacra.
- Elő lehetne mozdítani a tanárképző intézmények közötti együttműködést.
